

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

дозволяє досліджувати як сферу індивідуальної освітньої буттєвості, так й ціннісний зміст освіти для покоління загалом.

Самчук Лариса Сергіївна – кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського.

ФІЛОСОФІЯ СПОРТУ ТА ЇЇ МІСЦЕ В ТЕОРЕТИЧНІЙ СИСТЕМІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

На наш погляд, формування філософії спорту слід розглядати у рамках формування цілісного підходу до вивчення людини, що постав настільки актуальним з 60-х рр. ХХ ст. З початку ХХ ст. суб'єкт спортивної діяльності крок за кроком ставав об'єктом вивчення конкретних наук: фізіології, медицини, біомеханіки, педагогіки, психології, соціології. Але оскільки як компонентний склад, так і суспільний результат спортивної діяльності за своєю складністю виходять за межі гносеологічного потенціалу окремих наук, все очевиднішим стає необхідність інтеграції як між природничими науками, так і між науками суспільними. Вироблення методології та категоріального каркасу такої інтеграції є власною справою філософії.

Філософію спорту слід розглядати як вид рефлексії, що є однією з форм соціального життя, і в своєму потенціалі вона здатна охопити весь комплекс філософських проблем цієї сфери, проблем онтологічних, гносеологічних, аксіологічних, антропологічних та соціально-філософських. Розрізнені ідеї щодо соціально-педагогічного, морального та естетичного аспектів фізичного культури та тілесних практик, цінності спортивного суперництва виявляються в історії філософської думки.

Філософська рефлексія спорту спочатку оформилася на Заході – у США, Канаді та Німеччині. Слід зазначити, що не спорт став власним предметом дослідження, а фізичне виховання. Так, у 30-60-ті рр. ХХ ст. з'являються роботи на тему *філософія фізичного виховання* таких авторів, як Р. Вейман, Г. Слашер, П. Вайс, Е. Цейглер. У цих роботах увага була приділена визначенню предметної галузі нової дисципліни, уточненню понять та аналізу перспективних філософських підходів при дослідженні феноменів, пов'язаних зі спортом та фізичною активністю. Розглядалися питання соціально-педагогічного, методичного та гігієнічного характеру. Водночас спорт та гра, їх соціально-філософський аспект вивчаються культурними та соціальними антропологами (Й. Гейзінга, Х. Ортега-і-Гассет). Паралельно формується спортивна наука з досить широким предметним полем, в якому виявляються

фізіологічні, медичні, психологічні, педагогічні та соціологічні проблеми фізичного виховання та спорту.

Як слушно зазначає український учений М. Ібрагімов, «із цього приводу логічні позитивісти вважають, що спорт і фізична культура виникли лише із появою цих понять в англійському варіанті. Але з подібним твердженням не можна погодитися, оскільки антропоморфна філософія Древньої Індії та Китаю дбала про збереження гармонії природного й духовного начал людини, а також про цілісну, органічну її єдність зі світом. За допомогою філософії, релігії, міфології, набуті емпіричні знання древні люди в певних ритуальних діях регламентували та насаджували навички й звички занять фізичними вправами, що сприяли відновленню функцій організму, його оздоровленню. Поза цією історичною традицією сучасники не могли б говорити ні про яку «фізичну культуру» [1, с. 9]. Спорт щільно увійшов у повсякденне життя людини, утворюючи повноцінну та взаємопов'язану з іншими специфічну сферу життєдіяльності. Поряд з пізнавальною та практично-перетворювальною творчістю, спорт активізує фізичну та рухову активність людини і тим самим створює своєрідну, спортивну реальність, яка потребує філософського осмислення.

У той час, як етичний аналіз спорту був центральною проблемою недавньої філософії спорту, останні два десятиліття відродили інтерес до естетичного аналізу спорту. Вивчення естетики та спорту зосереджено на двох основних сферах. Перша стосується відповідності естетичних якостей досвіду гри та перегляду спорту. Чи створює спорт естетичні цінності? Якщо так, то які ці цінності і чи є вони невід'ємними або випадковими для спорту? Друга досліджує зв'язок між спортом і мистецтвом. Чи є спорт одним із мистецтв? Якщо так, то що робить спорт мистецтвом? Раннім попередником цих дискусій є класична книга Ч. Л. Р. Джеймса (1963) «Поза межею». У своєму фундаментальному аналізі крикету Джеймс досліджує тотожність між спортом і мистецтвом, стверджуючи, що обидва приносять естетичне задоволення, тому що вони були створені, щоб бути красивими.

Отже, філософію спорту слід розглядати як вид рефлексії, що є однією з форм соціального життя, і в своєму потенціалі вона здатна охопити весь комплекс філософських проблем цієї сфери, проблем онтологічних, гносеологічних, аксіологічних, антропологічних та соціально-філософських. Протягом останніх десятиліть у науковій літературі зростає інтерес до естетичного аналізу спорту, адже спорт щільно увійшов у повсякденне життя людини, утворюючи повноцінну та взаємопов'язану з іншими специфічну сферу життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Ібрагімов М. «Філософія спорту» – новий напрям у фізкультурно-спортивному наукознавстві? *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. №. 3 (15), 2011. С. 6-12.

Федорова Інна Валеріївна, аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університету імені К.Д. Ушинського
Науковий керівник **Поплавська Тетяна Миколаївна**, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ПОСТМОДЕРН, ТРАНСГУМАНІЗМ ТА ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮДИНИ

Сучасну епоху багато вчених називають епохою «постантропології». Для неї характерна відмова від ідеї людини, яка виступає масштабом оцінки всього суцього. До цього додається проблема розуміння предмета наук про людину: чи можна розглядати людину як результат еволюції природи, чи співрозмовником Бога, моральною істотою чи біологічним роботом, так би мовити «самодіяльним механізмом»?

Характеризуючи стан сучасного світу, філософи запроваджують поняття «антропологічна катастрофа». У свій час ще Мераб Мамардашвілі визначав: «У мене є відчуття, що серед безлічі катастроф, якими відоме і якими загрожує нам ХХ століття, однією з головних, і часто прихованою від очей, є антропологічна катастрофа, що проявляється зовсім не в таких екзотичних подіях, як зіткнення Землі з астероїдом, і не в виснаженні її природних ресурсів чи надмірному зростанні населення, і навіть не в екологічній чи ядерній трагедії. Я маю на увазі подію, що відбувається із самою людиною і яка пов'язана з цивілізацією в тому сенсі, що щось життєво важливе може незворотно в ній зламатися у зв'язку з руйнуванням або просто відсутністю цивілізованих основ процесу життя» [1, с. 107].

Антропологічна катастрофа – це ситуація, коли людина відмовляється від осмислення буття, власного життя, вчинків і мислить зовнішніми категоріями, що і перетворює її на «самочинний механізм».

Як вважають дослідники, антропологічна катастрофа – складний багатоетапний феномен. Її перший етап характеризується бажанням людини стати нарівні з Богом. На другому етапі виникає ідея «смерті Бога» і складається моральна ситуація, коли «все дозволено». На третьому етапі